

Piotr Krakowiak, Renata Deka

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk Pedagogicznych

Wolontariat hospicyjny więźniów jako przykład dobrych praktyk realizowanych przez Służbę Więzienną w Polsce

STRESZCZENIE: Służba Więzienna to część systemu penitencjarnego w Polsce odpowiedzialna za prawidłowe wykonywanie kar pozbawienia wolności. Głównym jej zadaniem jest prowadzenie oddziaływań resocjalizacyjnych wobec sprawców przestępstw, które wymaga poszukiwania nowych rozwiązań, korzystnie wpływających na efektywność programów. W odpowiedzi na poszukiwanie innowacji powstał program wolontariatu hospicyjnego więźniów półotwartych i otwartych zakładów karnych. Nowatorskie narzędzie resocjalizacji inkluzyjnej pozwoliło uzyskać pozytywne zmiany w wielu obszarach funkcjonowania osób pozbawionych wolności. Artykuł ukazuje wolontariat hospicyjny skazanych jako narzędzie zmiany dotychczasowego życia osadzonych, sposób wyposażenia ich w umiejętności i kompetencje, umożliwiające im udany powrót do społeczeństwa. W kolejnych częściach opracowania zaprezentowano początki programu wolontariatu hospicyjnego więźniów, zasady rekrutacji kandydatów i korzyści wynikające z zaangażowania osadzonych w wolontariat opieki paliatywno-hospicyjnej.

SŁOWA KLUCZOWE: Służba Więzienna, kara pozbawienia wolności, resocjalizacja, wolontariat hospicyjny więźniów, resocjalizacja inkluzyjna.

Wstęp

Służba Więzienna to formacja, która pełni istotne zadania związane z funkcjonowaniem jednostek penitencjarnych oraz z prowadzonymi w nich oddziaływaniami. Najważniejszym spośród nich jest prowadzenie oddziaływań resocjalizacyjnych wobec osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych. Przystępując do takich działań pracownicy SW stają przed wyzwaniem: co zrobić, aby oddziaływania te były efektywne? Konsekwencją poszukiwania coraz to nowych rozwiązań podnoszących skuteczność więziennej resocjalizacji jest opisany poniżej program wolontariatu hospicyjnego. To nowatorskie narzędzie resocjalizacji, którego niewątpliwą zaletę stanowi wielowymiarowe oddziaływanie na osobę wolontariusza, przynosi pozytywne zmiany w różnych sferach jego funkcjonowania. Cechą charakterystyczną tegoż

programu jest jego uniwersalność, dzięki czemu może być wykorzystywany wobec różnych podmiotów, zarówno w warunkach izolacyjnych, jak i wolnościowych.

Służba Więzienna – podstawy prawne funkcjonowania

Służba Więzienna to uzbrojona i umundurowana formacja apolityczna podlegająca zwierzchnictwu Ministra Sprawiedliwości. Ma określoną strukturę organizacyjną, a jej obowiązkiem jest wykonywanie zadań w ramach tymczasowego aresztowania, kar pozbawienia wolności, jak również środków przymusu prowadzących do pozbawienia wolności¹.

Funkcjonowanie Służby Więziennej – jej cele, strukturę, funkcje regulują: Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. – Kodeks karny wykonawczy, Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 stycznia 2003 r., Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1997 r., Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 kwietnia 2002 r., Ustawa z dnia 24 maja 2013 r.

Jak podkreśla Henryk Machel, „Służba Więzienna jest wysoce sformalizowaną organizacją powołaną do realizacji celów wynikających z polityki kryminalnej państwa”², a jej paramilitarny charakter pozwala zwiększyć poczucie bezpieczeństwa personelu i zapobiega niebezpieczeństwom związanym z instytucją więzienną. Paramilitarność powoduje jednocześnie, że Służba Więzienna zorganizowana jest na wzór wojskowej, co oznacza między innymi: jednoosobowe dowodzenie, hierarchiczność stosunków służbowych, wojskowe nazewnictwo stopni, uzbrojenie i umundurowanie oraz konieczność niezwłocznego wykonywania poleceń służbowych. Prowadzi również do ograniczeń w zakresie wyboru stylu kierowania i strategii personalnej³.

Do zadań spoczywających na Służbie Więziennej należy:

- prowadzenie oddziaływań penitencjarnych i resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności, przede wszystkim przez organizowanie pracy sprzyjającej zdobywaniu kwalifikacji zawodowych, nauczania, zajęć kulturalno-oświatowych, zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu oraz specjalistycznych oddziaływań terapeutycznych;
- zapewnienie osobom skazanym na karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanym, a także osobom, wobec których są wykonywane kary pozbawienia wolności i środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności, przestrzegania ich praw, a zwłaszcza humanitarnych warunków bytowych, poszanowania godności, opieki zdrowotnej i religijnej;

¹ A. Piotrowski, *Służba Więzienna: organizacja, struktura i funkcje*, [w:] *Psychologia penitencjarna*, M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2016, s. 461.

² H. Machel, *Psychospołeczne warunki pracy resocjalizacyjnej personelu więziennego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2001, s. 124.

³ A. Piotrowski, dz. cyt., s. 465.

- humanitarne traktowanie osób pozbawionych wolności;
- zapewnienie w zakładach karnych i aresztach śledczych porządku i bezpieczeństwa;
- wykonywanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tymczasowego aresztowania oraz kar pozbawienia wolności i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności jeżeli mają być wykonywane w zakładach karnych i aresztach śledczych i jeżeli wynikają z realizacji orzeczenia wydanego przez właściwy organ;
- współdziałanie z odpowiednimi formacjami innych państw oraz z organizacjami międzynarodowymi na podstawie umów i porozumień międzynarodowych⁴.

Służba Więzienna realizuje zatem bardzo zróżnicowane zadania obejmujące: prowadzenie oddziaływań resocjalizacyjnych, zapewnienie odpowiednich warunków wykonywania kar pozbawienia wolności, współpracę z innymi podmiotami, zarówno na terenie Polski jak i zagranicą.

W dalszej części opracowania autorzy skoncentrują się na działaniach związanych z prowadzeniem przez funkcjonariuszy oddziaływań penitencjarnych.

Oddziaływania resocjalizacyjne jako priorytetowe zadanie Służby Więziennej

Funkcja resocjalizacyjna to priorytetowe zadanie Służby Więziennej, czego potwierdzeniem jest przywołany już art. 2, ust. 2 Ustawy o Służbie Więziennej. Kolejność prezentowanych obowiązków wyraźnie wskazuje na pierwszeństwo prowadzenia działań penitencjarnych, istotne jest zatem, by izolacja więzienna nie przesłaniała celu nadrzędnego jakim jest resocjalizacja, pomimo iż warunki stwarzane przez zakład karny w wielu przypadkach nie są temu sprzyjające⁵.

Należy mieć bowiem na uwadze, że zasadniczym celem wykonywania kary pozbawienia wolności jest „wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie akceptowanych postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymywania się od powrotu do przestępstwa”⁶. Tak sformułowany cel pokazuje, iż ustawodawca stoi na stanowisku, że czas pobytu w zakładzie karnym ma stać się momentem przełomowym w życiu osób odbywających karę pozbawienia wolności. Założenie to, choć niezwykle istotne, w praktyce okazuje się trudne do realizacji, jak bowiem pokazują dotychczasowe doświadczenia, pobyt w jednostce penitencjarnej prowadzi do zaniku więzi skazanych z najbliższym otoczeniem i skutkuje niemal całkowitym wyklucze-

⁴ Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. Nr 79, poz. 523 z późn. zm.).

⁵ M. Ciosek, *Izolacja więzienna. Wybrane aspekty izolacji więziennej w percepcji więźniów i personelu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1993.

⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 1997, Nr 90, poz. 557 z późn. zm.) <http://isap.sejm.gov.pl> [dostęp: 10.02. 2016].

niem ich z głównego nurtu życia społecznego. Co więcej, osadzeni w czasie kary są zdani prawi wyłącznie na kulturę wewnętrzną zakładu, co niejednokrotnie powoduje, że podczas odbywania kary dochodzi do wzajemnej demoralizacji współosadzonych i powielanie przez nich szkodliwych wzorów zachowania⁷.

Pogląd o niskiej efektywności oddziaływań podejmowanych w warunkach izolacji prezentuje też Marek Konopczyński, który pisze: „Rzecz sama w sobie jest mało logiczna, bo jeśli traktujemy proces resocjalizacji jako proces inicjowania i doskonalenia umiejętności funkcjonowania w rolach społecznych i życiowych, to zarówno sama formuła izolacji, jak i jej aktualne warunki (przeludnienie, oczekiwanie na odbycie kary) w zasadzie niweczą przyjęte *a priori* założenia”⁸. Z takim twierdzeniem trudno się nie zgodzić. Złudne jest bowiem oczekiwanie od osób przebywających w warunkach izolacji, że będą potrafili w sposób właściwy zachować się wobec kobiet, dzieci i osób starszych, skoro jednocześnie pozbawia się ich kontaktu z nimi.

Kluczowe zatem jest poszukiwanie i podejmowanie przez Służbę Więzienną innowacyjnych form oddziaływania na więźniów, wykorzystującego nowy, niestosowany dotychczas czynnik. Nowość ta powinna służyć jednocześnie dobru osoby resocjalizowanej i społeczeństwa oraz być lepsza od aktualnej oferty resocjalizacji, powodując zdolność do osobotwórczych zmian u osadzonych i wprowadzanie modyfikacji w ich zachowaniu oraz świadomości⁹.

Zaangażowanie w wolontariat

– innowacyjny pomysł na oddziaływania penitencjarne

Wychodząc naprzeciw potrzebie poszukiwania innowacji w ramach prowadzonych oddziaływań polska Służba Więzienna opracowała nowatorski program pod nazwą „Wolontariat skazanych w Polsce”. Projekt został doceniony na arenie międzynarodowej, a Polska otrzymała od Komisji Europejskiej i Rady Europy prestiżową nagrodę – „Kryształową Wagę Wymiaru Sprawiedliwości”¹⁰. Projekt został zgłoszony do konkursu z inicjatywy ówczesnego Dyrektora Generalnego Służby Więziennej gen. Pawła Nasiłowskiego (jako jeden spośród 30 projektów z 17 państw członkowskich UE) i opisywał nieznaną dotychczas na świecie formę współpracy zakładów karnych i aresztów śledczych z hospicjami oraz domami pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, opierającą się na zaangażowaniu

⁷ A. Jaworska, *Leksykon resocjalizacji*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2012, s. 259.

⁸ M. Konopczyński, *Twórcza resocjalizacja. Zarys koncepcji rozwijania potencjałów*, „Resocjalizacja Polska” 2014, nr 7, s. 16.

⁹ A. Jaworska, *Prewencja recydywy przestępczej – innowacje w resocjalizacji penitencjarnej*, „Probacja” 2010, nr 1, s. 23–25.

¹⁰ A. Jaworska, *Leksykon...*, s. 362.

osób odbywających kary pozbawienia wolności w pomoc osobom najbardziej jej potrzebującym¹¹.

Przygotowany projekt okazał się nie tylko niezwykle nowatorski, ale też doskonale wpisal się w zalecenia Rady Europy, kładące szczególny nacisk na wykorzystywanie w procesie resocjalizacji różnorodnych form aktywności na rzecz społeczeństwa i umożliwianie skazanym zdobywania nowych kompetencji zawodowych podczas oddziaływań readaptacyjnych. Pomysł wolontariatu więźniów spełnia oba te wskazania. Co więcej, program podlega zmianom. Pierwsze zrealizowane programy polegały na włączeniu więźniów w opiekę nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie i ruchowo (były to programy „Bona” i „Duet”, zrealizowane odpowiednio w ZK w Lubińcu oraz AŚ w Krakowie-Podgórzu). Stopniowo do grona beneficjentów korzystających z pomocy osadzonych dołączały kolejne podmioty, a od 2002 roku znaleźć wśród nich można także hospicja (obecnie około 41 placówek na terenie całego kraju)¹².

Narodziny wolontariatu hospicyjnego więźniów

– jak powstała idea włączania skazanych do opieki nad pacjentami u kresu życia

Idea wolontariatu hospicyjnego więźniów narodziła się w 2002 roku w Zakładzie Karnym Gdańsk-Przeróbka. Więźniowie pomagali w ukończeniu budowy domu hospicyjnego im. ks. Eugeniusza Dutkiewicza w Gdańsku. Początkowo wykonywali jedynie prace remontowo-porządkowe: uczestniczyli w pracach tynkarskich, budowie małej infrastruktury, zagospodarowaniu ogrodu i terenu wokół budynku. Dzięki ich zaangażowaniu prace udało się ukończyć przed planowanym terminem, a osadzeni z Przeróbki pomagali później także w budowie Centrum Wolontariatu Hospicyjnego¹³. W 2004 roku po raz pierwszy zostali zaangażowani w bezpośrednią opiekę nad pacjentami. Inspiracją do podjęcia takiej decyzji była ich troska o kolegę z więzienia, umierającego w hospicjum na raka. Więźniowie nie tylko wspomagali personel hospicyjny, ale też starali się wygospodarować jak najwięcej czasu, aby z nim przebywać, rozmawiać¹⁴.

Opisane doświadczenie pozwoliło pracownikom hospicjum dostrzec w więźniach ludzi zdolnych do czynienia dobra. Pokazało też, że warto przeszkolić skaza-

¹¹ R. Witkowski, *Wolontariat hospicyjny więźniów. W kierunku inkluzji społecznej*, [w:] *Psychologia penitencjarnej*, M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2016, s. 302.

¹² Tamże, s. 302–303.

¹³ Zaczęło się w Gdańsku. Wolontariat hospicyjny, <http://sw.gov.pl/pl/okregowy-inspektorat-szluby-wieziennej-gdansk/zaklad-karny-gdansk-przerobka/news,1651,zaczelo-sie-w-gdansk.html> [dostęp: 24.02.2016].

¹⁴ R. Socha, *Tam gdzie więkną twarzące*, „Polityka” 2007, nr 2, s. 7–9.

nych do zadań sanitariusza wspierającego pielęgniarki i lekarzy hospicyjnych. W efekcie zorganizowano dla nich kurs wstępny oraz zajęcia praktyczne z zakresu opieki nad podopiecznymi. Od tej pory grupa skazanych regularnie angażuje się w opiekę nad pacjentami, wykonując przy tym wiele obowiązków, takich jak chociażby: pomoc w karmieniu, czynnościach higieniczno-pielęgnacyjnych, utrzymanie czystości, towarzyszenie pacjentom w czasie spacerów i w trakcie rehabilitacji¹⁵.

Rekrutacja więźniów-wolontariuszy

Hospicjum to miejsce pod wieloma względami wyjątkowe. W dużej mierze dlatego, że podmiotem prowadzonych działań jest pacjent terminalnie chory, potrzebujący u kresu swojego życia szczególnej opieki i wsparcia. Dlatego tak ważne jest, by osoby towarzyszące mu w tym okresie były w stanie zaspokoić jego potrzeby, nie zaś były dodatkowym źródłem cierpienia¹⁶.

W tym kontekście szczególnie istotny jest odpowiedni wybór więźniów kierowanych do udziału w wolontariacie. Do pracy w hospicjum osadzeni zgłaszają się dobrowolnie, jednak ich wstępnej weryfikacji dokonuje personel penitencjarny, biorąc pod uwagę predyspozycje kandydatów, stopień ich wrażliwości, otwartość na nowe doświadczenia, jak również relacje ze współosadzonymi oraz przełożonymi¹⁷. Oprócz tego osadzeni muszą spełniać określone kryteria formalne – odbywać karę w zakładach półotwartych i otwartych, w systemie programowego oddziaływania oraz wykazywać się postęпами w resocjalizacji. Co więcej, aby zapobiec nadmiernej rotacji wolontariuszy, do pracy kwalifikowani są osadzeni, którym do końca kary pozostał przynajmniej rok albo sześć miesięcy do przedterminowego warunkowego zwolnienia. Innym kryterium jest charakter i rodzaj popełnionego przez nich czynu zabronionego – nie mogą to być skazani za przestępstwa seksualne, morderstwo ani popełnione w zorganizowanej grupie przestępczej, jak również uczestniczący w podkulturze więziennej. Poza tym wolontariuszem może zostać więzień, który skorzystał z dostępnej w zakładzie terapii, poczynił postępy w pracy społecznej, w czasie ostatniego roku nie został ukarany karą dyscyplinarną, a ponadto odznacza się brakiem skłonności do zachowań agresywnych, umiejętnością kontroli emocji i równocześnie ich wyrażania.

Ostatecznej weryfikacji kandydatów na wolontariuszy dokonują pracownicy hospicjum, którzy oceniają ich stopień zaangażowania i motywacji, i podejmują decyzje dotyczące przydzielenia im konkretnych obowiązków¹⁸.

¹⁵ M. Marczak (red.), *Resocjalizacyjne programy penitencjarne realizowane przez służbę więzienną w Polsce*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2009, s. 69–70.

¹⁶ K. de Walden-Galuszko, *Wprowadzenie*, [w:] *Podręcznik koordynatora wolontariatu hospicyjnego*, P. Krakowiak, A. Modlińska, J. Binnebesel (red.), Fundacja Hospicyjna, Gdańsk 2009, s. XXV.

¹⁷ R. Witkowski, dz. cyt., s. 323–324.

¹⁸ P. Krakowiak, A. Paczkowska, R. Witkowski, *Prisoners as Hospicivolunteers in Poland*, „Medycyna Paliatywna w Praktyce” 2013, nr 2, t. 7, s. 60.

Korzyści z wolontariatu hospicyjnego więźniów

Wolontariat hospicyjny to przykład aktywności więźniów, która może doprowadzić do zmiany ich zachowań, przekonań oraz ogólnego rozwoju osobistego. Szczególnie ważne jest to, że wolontariat odbywa się poza murami zakładu karnego, co jest niezwykle istotne, jeżeli powrót skazanego do społeczności lokalnej ma okazać się udany. Rozpoczynając pracę w hospicjum osadzony staje się częścią zespołu – grupy ludzi wspólnie realizującej określone cele, za których osiągnięcie staje się on współodpowiedzialny. Wolontariat uczy zatem pracy w grupie, umiejętności konstruktywnego rozwiązywania problemów, odpowiedzialności za powierzone zadania. Sprawia, że wolontariusze czują się ważni i potrzebni, a tym samym podnosi ich poczucie własnej wartości. Zmienia też ich spojrzenie na świat, dzięki niemu zaczynają myśleć o swoim życiu w perspektywie teraźniejszości oraz przyszłości po odbyciu kary. Praca w hospicjum korzystnie wpływa ponadto na relacje osadzonych z rodziną i bliskimi, zachęcając do ich naprawy i zadbania o nie¹⁹.

Pomaganie drugiemu człowiekowi pozwala osadzonym radzić sobie z negatywnymi konsekwencjami izolacji więziennej, niweluje zachowania agresywne oraz zwiększa ich konkurencyjność na rynku pracy poprzez zdobycie formalnych kwalifikacji opiekuna ludzi chorych i niepełnosprawnych. Dla wielu z nich praca w hospicjum jest również formą rekompensaty, swoistego odpokutowania za czyny, które doprowadziły do krzywdy drugiego człowieka. Wolontariat może ponadto pomóc w kształtowaniu umiejętności prospołecznych, zarówno w więzieniu, jak i na wolności.

Warto zaznaczyć, że korzyści z udziału w wolontariacie czerpią nie tylko więźniowie, ale również hospicja i, co najważniejsze, sami pacjenci. Dzięki nim zaspokajane są ich potrzeby, zyskują też jeszcze lepszą opiekę. Więźniowie-wolontariusze, w przeciwieństwie do zwykłych wolontariuszy mających swoją pracę i rodziny, pomagają w hospicjum codziennie. Są do dyspozycji pacjentów, mają czas, by z nimi porozmawiać, poczytać książkę, pożartować²⁰.

O efektywności wolontariatu hospicyjnego najlepiej świadczą wypowiedzi skazanych, którzy w nim uczestniczą: „W moim życiu, odkąd pracuję w hospicjum trochę się zmieniło – jestem bardziej cierpliwy, wyrozumiały, miłszy, mam inne podejście do starszych ludzi; ta praca pomogła mi w przemyśleniach, co dalej mogę zrobić ze swoim życiem”²¹; „Jest to nauka bycia człowiekiem. Kiedyś traktowałem starość jako coś, co mnie nie dotyczy. Nie moja sprawa. Teraz wiem, że mnie też to czeka. I wtedy

¹⁹ Por. M. Orłowska, *To nie poczekalnia do nieba*, „Gazeta Wyborcza Mazowsze” 24.12.2005. 20R. Witkowski, dz. cyt., s. 319.

²¹ P. Krakowiak, A. Paczkowska, *Włączanie skazanych do wolontariatu opieki paliatywno-hospicyjnej na śniecie i w Polsce. Dobre praktyki współpracy systemu penitencjarnego ze środowiskiem opieki paliatywno-hospicyjnej w Polsce*, „Probacja” 2014, nr 2, s. 14.

chciałbym, żeby inny człowiek nie bał się mnie dotknąć²²; „Dzięki temu, jakim tam jestem człowiekiem, mogę udowodnić, że jestem normalnym człowiekiem i zasługuję na drugą szansę oraz pokazać, że potrafię robić coś dobrze i uczciwie. W hospicjum nauczyłem się szacunku, współczucia i pokory dla drugiego człowieka²³.”

Podsumowanie

Programy readaptacji skazanych poprzez pracę w hospicjach i domach pomocy społecznej realizowane są przez polską Służbę Więzienną od kilkunastu lat. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że taka forma wykorzystywania aktywności skazanych może mieć i ma na nich pozytywny wpływ. Dzięki wolontariatowi stają się bardziej cierpliwi, wyrozumiali, tolerancyjni, uczą się współdziałania z innymi, zmieniają swoje postawy i zachowanie. Korzyści wynikające z zaangażowania więźniów w wolontariat pokazują, że jest on skutecznym narzędziem resocjalizacji i readaptacji osób odbywających karę pozbawienia wolności.

Na podkreślenie zasługuje też fakt, że wolontariat hospicyjny więźniów to przykład działań wyróżniających polski system penitencjarny na tle innych państw – w Europie jest on postrzegany jako przykład nowatorskich, niezwykle wartościowych praktyk w zakresie resocjalizacji. Coraz większe grono sympatyków zyskuje także wolontariat w naszym kraju, o czym świadczy między innymi regularnie rosnąca liczba więźniów kierowanych do współpracy z hospicjami i domami pomocy społecznej.

Pomimo niewątpliwych zalet, zagadnienie wolontariatu więźniów nadal rzadko jest przedmiotem badań naukowych w naszym kraju i wciąż brakuje opracowań potwierdzających wartość tego narzędzia resocjalizacji. W przygotowaniu są badania z zakresu pedagogiki, zasadne byłoby jednak ich przeprowadzenie z perspektywy innych dyscyplin, bowiem ich wyniki mogłyby być cennym dowodem potwierdzającym zasadność wykorzystania wolontariatu w toku oddziaływań prowadzonych wobec osób odbywających karę pozbawienia wolności.

Hospice-Palliative Care Volunteering of Prisoners as an Example of Good Practices Implemented by the Prison Service in Poland

ABSTRACT: The Prison Service is part of the penitentiary system in Poland responsible for the proper enforcement of custodial sentences, which entails a range of differentiated responsibilities. Its main task is to conduct social reintegration against offenders, which requires the search for new solutions, preferably affecting the effectiveness of programs. In response to this search for innovation, a program of hospice-palliative care volunteering prisoners half-open and open prisons has been introduced. This innovative tool for inclusive readaptation of inmates yielded positive changes in many areas of the persons deprived of their liberty. The main aim of this article is to present hospice volunteering of convicted as a tool to change the existing life of prisoners. This is a way to equip them with the skills and competencies to enable them successful return to society. The following sections

²² R. Socha, dz. cyt., s. 79.

²³ M. Marczak (red.), dz. cyt., s. 72–73.

develop a volunteer program presents the beginnings of hospice volunteering of prisoners, and recruitment of candidates as well as benefits of engagement embedded in hospice-palliative care volunteering.

KEYWORDS: Prison Service, imprisonment, resocialization, hospice volunteering of prisoners, resocialization wide inclusive.

Bibliografia

- Ciosek M., *Izolacja więzienna. Wybrane aspekty izolacji więziennej w percepcji więźniów i personelu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1993.
- Jaworska A., *Prewencja recydywy przestępczej – innowacje w resocjalizacji penitencjarniej*, „Probacja” 2010, nr 1.
- Jaworska A., *Leksykon resocjalizacji*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2012.
- Konopczyński M., *Twórcza resocjalizacja. Zarys koncepcji rozwijania potencjałów*, „Resocjalizacja Polska” 2014, nr 7.
- Krakowiak P., Paczkowska A., Witkowski R., *Prisoners as Hospicevolunteers in Poland*, „Medycyna Paliatywna w Praktyce” 2013, nr 2, t. 7.
- Krakowiak P., Paczkowska A., *Włączanie skazanych do wolontariatu opieki paliatywno-hospicyjnej na świecie i w Polsce. Dobre praktyki współpracy systemu penitencjarnego ze środowiskiem opieki paliatywno-hospicyjnej w Polsce*, „Probacja” 2014, nr 2.
- Machel H., *Psychospołeczne uwarunkowania pracy resocjalizacyjnej personelu więziennego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2001.
- Marczak M. (red.), *Resocjalizacyjne programy penitencjarne realizowane przez służbę więzienną w Polsce*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2009.
- Orłowska M., *To nie poczekalnia do nieba*, „Gazeta Wyborcza Mazowsze” 24.12.2005.
- Piotrowski A., *Służba Więzienna: organizacja, struktura i funkcje*, [w:] *Psychologia penitencjarna*, M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2016.
- Socha R., *Tam gdzie miękną twardeziele*, „Polityka” 2007, nr 2.
- Witkowski R., *Wolontariat hospicyjny więźniów. W kierunku inkluzji społecznej*, [w:] *Psychologia penitencjarna*, M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2016.
- Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. Nr 79, poz. 523 z późn. zm.).
- Walden-Galuszko de K., *Wprowadzenie*, [w:] *Podręcznik koordynatora wolontariatu hospicyjnego*, P. Krakowiak, A. Modlińska, J. Binnebesel (red.), Fundacja Hospicyjna, Gdańsk 2009.

Źródła internetowe

- Zaczęło się w Gdańsku. Wolontariat hospicyjny, <http://sw.gov.pl/pl/okregowy> – inspektorat – służby – więziennej – gdansk/zaklad – karny – gdansk -- przerobka/news,1651,zaczelo – sie – w – w – gdansku.html, [dostęp: 24.02.2016]
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. 1997, Nr 90, poz. 557 z późn. zm.) <http://isap.sejm.gov.pl>, [dostęp: 10.02.2016].